

בתי הדין לעבודה פסקו פחות לטובת העובדים ב-2018 – והפחיתו את הפיצוי שהם מקבלים
אפרת נוימן 12

בתי הדין לעבודה: פחות פסקי דין לטובת העובדים – וירידה בפיצוי שהם מקבלים

781 פסקי דין ניתנו בשנה החולפת בבתי הדין לעבודה, ירידה של 11% לעומת 2017 – כך עולה מנתונים שנאספו באתר דיספיוטק • 73% מפסקי הדין היו לטובת העובדים ושכר הטרחה הממוצע שקיבלו ירד • שכר הטרחה מעסיקים במקרה של תביעות שנדחו – עלה

אפרת נוימן

כך עולה מנתונים שנאספו באתר דיספיוטק (disputec.com), המציג נתונים סטטיסטיים אודות פסקי הדין של בתי הדין לעבודה. הנתונים מתייחסים רק לתביעות פרט של עובדים (עובד שתובע את המעסיק), ואינם כוללים תביעות של מעסיקים, ששיעורן נמוך יחסית לתביעות נגד ביטוח לאומי ותביעות ייצוגיות.

במאוס 2018, לפני שנה בדיוק, ניתן בבית הדין הארצי לעבודה פסק דין עם השלכות רוחביות משמעותיות. פסק הדין קבע כי לאור שתירות המחוקק בעניין, אין מנוס מקביעת הלכה חדשה שלפיה טיפים שמקבלים מלצרים במסעדות ובבתי קפה צריכים להיחשב כהכנסת המסייעת. עדה מבחינת העובדים, הטיפים ייהפכו לחלק בלתי-נפרד מהשכר שהם מקבלים, המלצר ישלם מס בגינו, והמעסיק יחויב לשלם לם למלצרים זכויות סוציאליות. יישום הפסיקה הזאת החל רק השנה, אחרי תקופת היערכות. באוגוסט הכריע בית הדין הארצי בסוגיה עקרונית נוספת שיש לה השלכות משמעותיות על מעסיקים ועובדים במשק, וקבע כי למעסיקים אין חוב בה בטח את עובדיהם בהסדר פנסיוני הכולל כסויים למקרה מוות או נכות, במקרה שבו העובד בוחר אחרת.

שנתיים וחצי בממוצע לניהול של תיק

האם העבודה שמכל עשר תביעות שמגישים עובדים מתקבלות בין שבע לשמונה תביעות, היא לא בשורה טובה? עו"ד גל גורודיסקי, מבעלי אתר דיספיוטק, ומומחה לדיני עבודה, סבור כי התשובה על כך שלילית. לדבריו, מלכתחילה תביעות של עובדים שמגיעות לקו הסיום של פסק דין, הן תביעות שהעובדים מעריכים שיש להן סיכוי גבוה מאוד להתקבל.

"תביעות חלשות לא שוררות את הדרך עד לפסק דין, והן כנראה יסולקו על הסף או ייסגרו בפשרה עוד קודם לכן", הוא אומר. "עורכי הדין של העובדים בדרך כלל מקבלים שכר טרחה כשיעור מהסכום שנפסק לעובד. לכן אין היגיון כלכלי בכך שילחמו על תביעות שאינן מוצדקות. בנוסף, האיום של פסיקת הוצאות במקרה של הפסד הרבה יותר דרמטי לעובד מאשר למעסיק".

גורודיסקי מוסיף כי העומס הרב על בתי המשפט בכלל ועל בתי הדין לעבודה בפרט, שרק הולך וגובר, גורם לכך ששכר הדין מפעילים לחץ רב על הצדדים לסגור את התיק לפני שלב פסק הדין. לחץ זה משפיע בעיקר על הצד החלש – שהוא במרבית הפעמים העובד. "למעסיקים יש בדרך כלל יכולת כלכלית גבוהה

שוק העבודה הישראלי השיג תנה בשנה האחרונה, בין השאר בעקבות שורה של פסקי דין משמעותיים שניתנו בבית הדין לעבודה וחיובו את המעסיקים להיערך מחדש.

במאוס 2018, לפני שנה בדיוק, ניתן בבית הדין הארצי לעבודה פסק דין עם השלכות רוחביות משמעותיות. פסק הדין קבע כי לאור שתירות המחוקק בעניין, אין מנוס מקביעת הלכה חדשה שלפיה טיפים שמקבלים מלצרים במסעדות ובבתי קפה צריכים להיחשב כהכנסת המסייעת. עדה מבחינת העובדים, הטיפים ייהפכו לחלק בלתי-נפרד מהשכר שהם מקבלים, המלצר ישלם מס בגינו, והמעסיק יחויב לשלם לם למלצרים זכויות סוציאליות. יישום הפסיקה הזאת החל רק השנה, אחרי תקופת היערכות. באוגוסט הכריע בית הדין הארצי בסוגיה עקרונית נוספת שיש לה השלכות משמעותיות על מעסיקים ועובדים במשק, וקבע כי למעסיקים אין חוב בה בטח את עובדיהם בהסדר פנסיוני הכולל כסויים למקרה מוות או נכות, במקרה שבו העובד בוחר אחרת.

באוקטובר ניתנו בבית הדין הארצי פסקי דין בעניין העסקת עובדים עם מוגבלויות ונקבעה חובתו של מעסיק להחזיר לעבודה עובד שנפגע בתאונת עבודה במקום העבודה ולבצע עבורו התאמות נגישות במקום העבודה. ב-2018 ניתנו 781 פסקי דין בבית הדין לעבודה בסך הכל, ירידה של 11% לעומת 2017 –

את הדרך עד לפסק דין, והן כנראה יסולקו על הסף או ייסגרו בפשרה עוד קודם לכן", הוא אומר. "עורכי הדין של העובדים בדרך כלל מקבלים שכר טרחה כשיעור מהסכום שנפסק לעובד. לכן אין היגיון כלכלי בכך שילחמו על תביעות שאינן מוצדקות. בנוסף, האיום של פסיקת הוצאות במקרה של הפסד הרבה יותר דרמטי לעובד מאשר למעסיק".

גורודיסקי מוסיף כי העומס הרב על בתי המשפט בכלל ועל בתי הדין לעבודה בפרט, שרק הולך וגובר, גורם לכך ששכר הדין מפעילים לחץ רב על הצדדים לסגור את התיק לפני שלב פסק הדין. לחץ זה משפיע בעיקר על הצד החלש – שהוא במרבית הפעמים העובד. "למעסיקים יש בדרך כלל יכולת כלכלית גבוהה

צילום: רותי מבורך

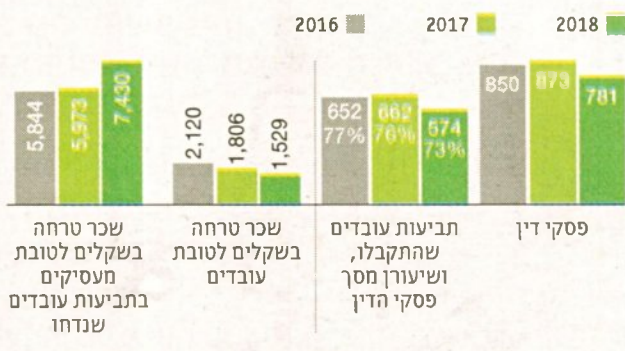
עו"ד גל גורודיסקי: "נתוני שכר הטרחה בפסקי דין שנבחנו מצביעים על מגמה. בתי הדין היום הרבה פחות סלחניים לתביעות עובדים שנדחו"

מלצרית בבית קפה. נקבע כי הטיפים ייחשבו כהכנסה של המסעדה צילום: עופר וקנין

במגמת ירידה

תביעות עובדים שהתקבלו מסך פסקי הדין שניתנו

מקור: דיספיוטק

לפסוק שכר טרחה נמוך כאשר התביעה מתקבלת, אבל לבית הדין יש ביקורת על אופן ניהול ההליך על ידי העובד ועורך דינו. לכן, לדבריו, השינויים בשכר הטרחה הממוצע שנפסק מעידיים גם על שינויים בסכום שנפסק, וגם על המגמות ביחס של בתי הדין לעובדים ולעורכי דינם.

הנתונים במערכת דיספיוטק מראים כי בשנים האחרונות יש ירידה בממוצע בשכר הטרחה שנפסק לעובדים, לעומת עלייה בשכר הטרחה הממוצע שנפסק למעסיקים במקרה של דחיית התביעה. שכר הטרחה הממוצע ב-2018 היה 1,529 שקל לתובע

לפסוק שכר טרחה נמוך כאשר התביעה מתקבלת, אבל לבית הדין יש ביקורת על אופן ניהול ההליך על ידי העובד ועורך דינו. לכן, לדבריו, השינויים בשכר הטרחה הממוצע שנפסק מעידיים גם על שינויים בסכום שנפסק, וגם על המגמות ביחס של בתי הדין לעובדים ולעורכי דינם.

הנתונים במערכת דיספיוטק מראים כי בשנים האחרונות יש ירידה בממוצע בשכר הטרחה שנפסק לעובדים, לעומת עלייה בשכר הטרחה הממוצע שנפסק למעסיקים במקרה של דחיית התביעה. שכר הטרחה הממוצע ב-2018 היה 1,529 שקל לתובע

לאור העובדה שבשנים האחרונות יש עלייה בשכר המינימום ובשכר הממוצע במשק, עלייה בשיעורי ההפקדות לפנסיה, הגדלת ימי החופשה, והגדלת סכומי ההבראה. על פני חמש שנים רואים כי שכר הטרחה הממוצע – בכל נקודת ציון שנתית הכוללת את כל פסקי הדין עד אותה נקודה – הולך ויורד במקרה של העובדים, ועולה במקרה של המעסיקים.

בעוד בינואר 2017 שכר הטרחה הממוצע של העובדים על פני כ-1,600 תיקים שנבדקו עד לאותו מועד היה כ-2,020 שקל – בינואר 2019 שכר הטרחה הממוצע היה כ-1,870 שקל, ומספר פסקי הדין שנבדקו היה כבר 3,300. העלייה בשכר הטרחה הממוצע של המעסיקים במקרה של תביעות שנדחו חדה יותר.

"נתוני שכר הטרחה הפסוק באלפי פסקי דין מצביעים על מגמת ממוצע שכר טרחה נמוך יותר מעיד על ירידה בסכום שנפסק לזכות העובדים, ועל כך ששכר הדין הרבה פחות סבלניים וסלחניים לתביעות עובדים שנדחו", אומר גורודיסקי.

ירידה במספר הייצוגיות

לפי הנתונים באתר נבו, ב-2016 הוגשו 97 בקשות לתביעות ייצוגיות בבתי הדין השונים לעבודה; ב-2017 המספר ירד ל-72; וב-2018 המספר היה 64 תובענות ייצוגיות בלבד. עם זאת, אין נתונים לגבי הבקשות לייצוגיות שהתקבלו.

החל ממאי 2018 נדרש אמנם תשלום אגרה הנעה בין 8,000 ל-16 אלף שקל על הגשת תביעה ייצוגית, מה שהביא לירידה כללית במספר התביעות הייצוגיות שהוגשו – ואולם האגרות אינן חלות במקרה של דיני עבודה או פגיעה באנשים עם מוגבלויות, כך שהירידה אינה מיוחסת לכך. רק באחרונה קבע בית הדין הארצי לעבודה כי לא תאושר בקשה לתביעה ייצוגית נגד חבי רת ביפר, בטענה לאי-תשלום לעובדים על הפסקות קצרות בזמן העבודה (אחרי שהבקשה אושרה בבית הדין האזורי ב-2018). מנגד, באוגוסט אושרה בקשה לתביעה ייצוגית נגד משרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, שעניינה קיפוח זכויות עובדים.